

ΓΝΩΜΗ της Ο.Κ.Ε.

“Αναδιοργάνωση του Εθνικού Συστήματος
Κοινωνικής Φροντίδας και άλλες διατάξεις”
(Σχέδιο Νόμου)

Αθήνα, 6 Φεβρουαρίου 2002

Διαδικασία

Στις 27 Δεκεμβρίου 2001, ο Υπουργός Υγείας κ. Αλέξανδρος Παπαδόπουλος απέστειλε προς γνωμοδότηση στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή το Σχέδιο Νόμου “Αναδιοργάνωση του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας και άλλες διατάξεις”.

Η Εκτελεστική Επιτροπή της Ο.Κ.Ε. συνέστησε Επιτροπή Εργασίας αποτελούμενη από τους **κ.κ. Χαράλαμπο Κεφάλαια, Νικόλαο Σκορίνη, Δημήτρη Πολίτη, Στέφανο Λαιμό, Παναγιώτη Αλεξόπουλο και Σταμάτη Μαγιάτη.**

Ως Πρόεδρος της Επιτροπής Εργασίας ορίστηκε ο **κ. Δημήτρης Πολίτης.** Στην Επιτροπή Εργασίας συμμετείχαν οι Εμπειρογνώμονες **Δρ Σωτήρης Σούλης, Δήμητρα Κατσαρού και Δρ Γαβριήλ**

Αμίσης. Τον επιστημονικό συντονισμό της Επιτροπής είχε ο Επιστημονικός Συνεργάτης της Ο.Κ.Ε. **Δρ Αθανάσιος Παπαϊωάννου.** Επίσης συμμετείχε ως βοηθός έρευνας η **κα Ζωή Μπουτσιώλη.**

Η Επιτροπή Εργασίας ολοκλήρωσε τις εργασίες της σε τέσσερις (4) συνεδριάσεις, ενώ η Εκτελεστική Επιτροπή διαμόρφωσε την εισήγησή της προς την Ολομέλεια, στη συνεδρίαση της 31ης Ιανουαρίου 2002.

Η Ολομέλεια της Ο.Κ.Ε. στην οποία εισηγητές ήταν οι **κ.κ. Χαράλαμπος Κεφάλαια και Παναγιώτης Αλεξόπουλος,** αφού ολοκλήρωσε τη συζήτηση για το θέμα στη συνεδρίαση της **6ης Φεβρουαρίου 2002,** διατύπωσε την υπ’ αριθ. **69** Γνώμη της.

Α. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ

Το Σχέδιο Νόμου “Αναδιοργάνωση του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας και άλλες διατάξεις” τροποποιεί το Ν. 2646/1998 που αφορούσε στη δημιουργία ενός Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας και καθιερώνει την περιφερειακή οργάνωση των υπηρεσιών πρόνοιας.

Ειδικότερα, με το **άρθρο 1** υπάγονται στα Περιφερειακά Συστήματα Υγείας (ΠΕ.Σ.Υ.) που ιδρύθηκαν με το Ν. 2889/2001 μία σειρά από απαριθμούμενα στο άρθρο Ν.Π.Δ.Δ. και αποκεντρωμένες και περιφερειακές υπηρεσίες του Εθνικού Οργανισμού Κοινωνικής Φροντίδας (Ε.Ο.Κ.Φ.). Όλα τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των φορέων αυτών περιέρχονται στο οικείο ΠΕ.Σ.Υ. σε χρονικό σημείο που καθορίζεται με υπουργική απόφαση. Όσες από τις μονάδες αυτές έχουν οργανισμό, συνεχίζουν να λειτουργούν με αυτόν, ο οποίος πάντως μπορεί να τροποποιηθεί με κοινή υπουργική απόφαση. Για όσες δεν έχουν, προβλέπεται η έκδοση Προεδρικού Διατάγματος (Π.Δ.) με το οποίο θα καθορίζεται ο τρόπος οργάνωσης και λειτουργίας κ.λπ. των υπηρεσιών. Επίσης, με Π.Δ. μπορεί να ιδρύονται και νέες μονάδες παροχής υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας στο πλαίσιο του ΠΕ.Σ.Υ.

Οι υφιστάμενες θέσεις προσωπικού μετατρέπονται σε οργανικές θέσεις αντίστοιχου κλάδου, κατηγορίας και ειδικότητας του οικείου ΠΕ.Σ.Υ. Ειδικά για τις θέσεις ιδιωτικού δικαίου του προσωπικού του Ε.Ο.Κ.Φ. που προέρχεται από τη συγχώνευση του Κέντρου Βρεφών “Η ΜΗΤΕΡΑ”, του ΠΙΚΠΑ και του Ε.Ο.Π., αυτές μετατρέπονται σε θέσεις δημοσίου δικαίου ή ιδιωτικού αορίστου χρόνου, κατ’ επιλογήν του κάθε εργαζομένου. Ως προς τις αποδοχές των υπαγόμενων στο ΠΕ.Σ.Υ. φορέων, εφαρμόζεται ο Νόμος

2470/1997 για το μισθολόγιο των δημοσίων υπαλλήλων.

Με κοινή υπουργική απόφαση είναι δυνατή η ανακατανομή των οργανικών θέσεων στο πλαίσιο του ίδιου ΠΕ.Σ.Υ. -δηλαδή μεταξύ των μονάδων του- και η μετατροπή ανά κατηγορία, ειδικότητα ή κλάδο. Ομοίως, είναι δυνατή η κατάργηση θέσεων εργασίας που θεωρούνται πλεονάζουσες. Ο εργαζόμενος που την κατέχει παραμένει στη θέση του που μετατρέπεται σε προσωποπαγή μέχρι την καθ’ οιονδήποτε τρόπο αποχώρησή του. Τέλος, προβλέπεται η δυνατότητα μετάταξης -κατόπιν αιτήσεως του ενδιαφερόμενου εργαζόμενου- σε κενή θέση της ίδιας κατηγορίας, κλάδου ή ειδικότητας άλλου ΠΕ.Σ.Υ., ή του ίδιου του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας ή Ν.Π.Δ.Δ. εποπτευόμενου από αυτό. Η σχετική προθεσμία για την υποβολή της αίτησης είναι ένα έτος από τη δημοσίευση του νόμου αυτού.

Προβλέπεται η σύσταση 200 θέσεων εργασίας στα Κέντρα Κοινωνικής Υποστήριξης και Κατάρτισης Ατόμων με Αναπηρίες (ΚΕ.Κ.Υ.Κ.Α.Μ.Ε.Α.) καθώς και σε ορισμένες συγκεκριμένες μονάδες πρόνοιας. Η κατανομή ανά υπηρεσία, κατηγορία, κλάδο και ειδικότητα γίνεται με κοινή υπουργική απόφαση.

Τέλος, προβλέπεται η κατάργηση των Θεραπευτηρίων Χρονίων Παθήσεων Αχαΐας, Έβρου, Κορίνθου και Κομοτηνής, του Θεραπευτηρίου Χρονίων Παθήσεων Παιδών Ιωαννίνων και του Κέντρου Προστασίας Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες Έβρου.

Με το **άρθρο 2** προσδιορίζονται οι αρμοδιότητες του Δ.Σ. των ΠΕ.Σ.Υ. στα θέματα κοινωνικής φροντίδας. Οι αρμοδιότητες που καθορίζονται στην παράγραφο 2 του άρθρου αυτού είναι συντονιστικές, επι-

τελικές (εκπόνηση Επιχειρησιακού Σχεδίου Δράσης και χάρτη πρόνοιας της Περιφέρειας), εισηγητικές προς τον Υπουργό Υγείας Πρόνοιας (για την έκδοση νέων Οργανισμών των μονάδων κοινωνικής φροντίδας, για την ίδρυση, κατάργηση συγχώνευση μονάδων και τη χωροταξική κατανομή τους), εποπτικές (αξιολόγηση έργου των μονάδων με βάση ποσοτικούς και ποιοτικούς δείκτες), οικονομικές (κατάρτιση προϋπολογισμού, απολογισμού, ισολογισμού ανά μονάδα και συνολικά) κ.λπ.

Το **άρθρο 3** προβλέπει τη σύσταση σε κάθε ΠΕ.Σ.Υ. αυτοτελούς Τμήματος Κοινωνικών Υπηρεσιών που υπάγεται απευθείας στον Πρόεδρο του ΠΕ.Σ.Υ. (ο τελευταίος μπορεί να αναθέσει τις σχετικές αρμοδιότητες στον Αναπληρωτή Γενικό Διευθυντή). Η διάταξη προβλέπει τη δημιουργία συγκεκριμένων θέσεων εργασίας για τη στελέχωση του ανωτέρου Τμήματος.

Σε κάθε ΠΕ.Σ.Υ. δημιουργείται 7μελές Επιστημονικό Συμβούλιο για θέματα Κοινωνικής Φροντίδας (ΕΠΙ.ΣΥ.Κ.Φ.) που αποτελείται από τον Αναπληρωτή Γενικό Διευθυντή του ΠΕ.Σ.Υ. ως Πρόεδρο, έναν κοινωνικό επιστήμονα που ορίζεται από το Δ.Σ. του ΠΕ.Σ.Υ., έναν αιρετό εκπρόσωπο των εργαζομένων στις μονάδες κοινωνικής φροντίδας του ΠΕ.Σ.Υ., έναν Πρόεδρο των μονάδων κοινωνικής φροντίδας που ορίζεται από το Δ.Σ. του ΠΕ.Σ.Υ., έναν εκπρόσωπο της Ε.Σ.Α.Ε.Α., έναν κοινωνικό λειτουργό που ορίζεται από το Σύνδεσμο Κοινωνικών Λειτουργών Ελλάδος και έναν ψυχολόγο που ορίζεται από το Σύλλογο Ελλήνων Ψυχολόγων. Η θητεία είναι τριετής και η αρμοδιότητα γνωμοδοτική προς το Δ.Σ. και τον Πρόεδρο του ΠΕ.Σ.Υ.

Στην έδρα κάθε ΠΕ.Σ.Υ. λειτουργεί πρωτοβάθμιο υπηρεσιακό συμβούλιο όπου υπάγονται όλοι οι εργαζόμενοι με σύμβαση δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου των μονάδων του εν λόγω ΠΕ.Σ.Υ.

Στο **άρθρο 4** ορίζεται ότι οι αποκεντρωμένες μονάδες κοινωνικής φροντίδας των ΠΕ.Σ.Υ. διοικούνται από Επιτροπή Διοίκησης και τον Πρόεδρο.

Για τις μονάδες δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας κοινωνικής φροντίδας με προβλεπόμενο αριθμό περιθαλπομένων μεγαλύτερο των 100, η Επιτροπή Διοίκησης είναι 5μελής και αποτελείται από τέσσερα πρόσωπα (μεταξύ αυτών και ο Πρόεδρος) με ιδιαίτερη εμπειρία και γνώσεις σε θέματα κοινωνικής πολιτικής και ένας εκπρόσωπος των εργαζομένων. Στις μονάδες που αφορούν άτομα με ειδικές ανάγκες, συμμετέχει και ένας εκπρόσωπος της Ε.Σ.Α.Ε.Α., ενώ τα τέσσερα μέλη της πρώτης κατηγορίας περιορίζονται σε τρία.

Στις υπόλοιπες μονάδες οι Επιτροπή είναι 3μελής αποτελούμενη από δύο άτομα με ιδιαίτερη εμπειρία και γνώση σε θέματα κοινωνικής πολιτικής και έναν εκπρόσωπο των εργαζομένων.

Η θητεία των οργάνων αυτών είναι τριετής. Ειδικά για τις μονάδες με 5μελή Επιτροπή Διοίκησης, ο Πρόεδρος είναι πλήρους απασχόλησης.

Οι αρμοδιότητες της Επιτροπής Διοίκησης είναι κυρίως γνωμοδοτικές και οικονομικές.

Στα άτομα με ειδικές ανάγκες που μετέχουν σε Επιτροπές Διοίκησης και έχουν απόλυτη ανάγκη συνοδείας, καταβάλλονται στα ίδια και τους συνοδούς τους οι δαπάνες κίνησης, διατροφής και διαμονής.

Το **άρθρο 5** προβλέπει την κατάργηση του Εθνικού Οργανισμού Κοινωνικής Φροντίδας σε έξι μήνες από τη δημοσίευση του νόμου. Το προσωπικό μεταφέρεται, με την ίδια μορφή σχέση εργασίας σε κενές οργανικές θέσεις (και ελλείψει τέτοιων, σε προσωρινές και προσωποπαγείς) στο Εθνικό Κέντρο Άμεσης Κοι-

νωνικής Βοήθειας, στο Εθνικό Συμβούλιο Κοινωνικής Φροντίδας, στις αποκεντρωμένες μονάδες και τις κεντρικές υπηρεσίες των τριών Π.Ε.Σ.Υ.

Το **άρθρο 6** αναφέρεται στο Εθνικό Κέντρο Άμεσης Κοινωνικής Βοήθειας (Ε.Κ.Α.Κ.Β.) που συστήθηκε με το άρθρο 13 του Ν. 2646/1998 ως αποκεντρωμένη μονάδα του Ε.Ο.Κ.Φ. και που μετατρέπεται τώρα σε αυτοτελές Ν.Π.Δ.Δ. Το Ε.Κ.Α.Κ.Β. διενεργεί επείγουσες κοινωνικές παρεμβάσεις, μεριμνά για την παροχή προσωρινής στέγης, διατροφής και ένδυσης, την πληροφόρηση και ενημέρωση για προνοιακά δικαιώματα, τη συμβουλευτική υποστήριξη και το συντονισμό και εφαρμογή προγραμμάτων κοινωνικής αλληλεγγύης και εθελοντικής προσφοράς για αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών.

Το Ε.Κ.Α.Κ.Β. αποτελείται από 5μελές Δ.Σ. και συγκεκριμένα 3 επιστήμονες με σχετική εξειδίκευση ή εμπειρία σε τομείς της κοινωνικής φροντίδας που ορίζονται από τον Υπουργό Υγείας και Πρόνοιας, έναν εκπρόσωπο του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας από τη Γενική Διεύθυνση Πρόνοιας και έναν αιρετό εκπρόσωπο των εργαζομένων στο Ε.Κ.Α.Κ.Β. (κατά την πρώτη εφαρμογή του νόμου, αυτός ορίζεται από την ΑΔΕΔΥ).

Η θητεία είναι τριετής. Ο Υπουργός ορίζει, μεταξύ των μελών του, τον Πρόεδρο και τον Αντιπρόεδρο. Ο Πρόεδρος είναι πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης. Με Π.Δ. εκδίδεται ο οργανισμός του Ε.Κ.Α.Κ.Β. Η ημερομηνία έναρξης της λειτουργίας του Ε.Κ.Α.Κ.Β. ως αυτοτελούς Ν.Π.Δ.Δ. ορίζεται με απόφαση του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας. Από την ημερομηνία αυτή και μετά, όλα τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις του Ε.Ο.Κ.Φ. μεταβιβάζονται στο Ε.Κ.Α.Κ.Β.

Στο **άρθρο 7** προβλέπεται η μετατροπή σε Ν.Π.Δ.Δ. του Εθνικού Συμβουλίου Κοινο-

νικής Φροντίδας (Ε.ΣΥ.Κ.Φ.) που ιδρύθηκε με το άρθρο 8 του Ν. 2646/1998. Στην παράγραφο 2 του άρθρου αυτού, αναδιατυπώνονται οι αρμοδιότητες του Ε.ΣΥ.Κ.Φ. σε σχέση με τις αρμοδιότητες που προβλέπονταν στο Ν. 2646/1998.

Το Ε.ΣΥ.Κ.Φ. διοικείται από 11μελές Δ.Σ. στο οποίο, μεταξύ άλλων μετέχει ένας ανώτερος υπάλληλος του Υπουργείου και από ένας εκπρόσωπος των Υπουργείων Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, της Εκκλησίας της Ελλάδος, της Κ.Ε.Δ.Κ.Ε., της Ε.Σ.Α.Ε.Α., της Π.Ο.Ε.ΔΗ.Ν. Επίσης, μετέχουν ένας κοινωνικός λειτουργός οριζόμενος από τον Σύμβουλο Κοινωνικών Λειτουργιών Ελλάδος και από ένας κοινωνιολόγος, ένας ψυχολόγος και ένας οικονομολόγος οριζόμενοι από τον Υπουργό Υγείας και Πρόνοιας. Επίσης, χωρίς δικαίωμα ψήφου, μπορούν να μετέχουν, μετά από πρόσκληση του Προέδρου, και οι Αναπληρωτές Γενικοί Διευθυντές και οι Διευθυντές των αρμοδίων Διευθύνσεων του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας.

Η θητεία του Δ.Σ. είναι τριετής. Ο Πρόεδρος και ο Αντιπρόεδρος ορίζονται μεταξύ των μελών του. Στο πλαίσιο του Δ.Σ. μπορεί να συγκροτείται 5μελής Εκτελεστική Επιτροπή στην οποία μεταβιβάζεται μέρος των (μη) γνωμοδοτικών αρμοδιοτήτων του Δ.Σ. Η Ε.Ε. αποτελείται από τον Πρόεδρο, τον Αντιπρόεδρο και 3 μέλη που εκλέγονται από το Δ.Σ.

Με Π.Δ. μπορούν να συσταθούν μέχρι 20 θέσεις εργασίας δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου για τη στήριξη του Ε.ΣΥ.Κ.Φ.

Με Υπουργική Απόφαση, και μετά από σύμφωνη γνώμη της Αρχής Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων, καθορίζονται η διαδικασία και τα στοιχεία που εισάγονται στο Εθνικό Μητρώο Υιοθεσιών που τηρείται στο πλαίσιο του Συμβουλίου, οι δικαιού-

μενοι πρόσβασης στο αρχείο, ο τρόπος διασφάλισης του απόρρητου χαρακτήρα του κ.λπ.

Η ημέρα έναρξης λειτουργίας του Ε.ΣΥ.Κ.Φ. ως αυτοτελούς Ν.Π.Δ.Δ. ορίζεται με υπουργική απόφαση. Την ίδια ημέρα περιέρχεται στο Ε.ΣΥ.Κ.Φ. και το πιστοποιημένο Κ.Ε.Κ. του Ε.Ο.Κ.Φ.

Το **άρθρο 8** αφορά στην υπαγωγή των Κέντρων Φροντίδας Οικογένειας (που μέχρι τώρα υπάγονταν στον Ε.Ο.Κ.Φ.) στους Ο.Τ.Α. α' βαθμού και τη ρύθμιση των σχετικών εργασιακών και χρηματοδοτικών θεμάτων. Επίσης, προβλέπεται η υπαγωγή των βρεφικών-παιδικών σταθμών και νηπιαγωγείων του ΠΙΚΠΑ και των ιδρυμάτων Βρεφονηπιακών Σταθμών Αθηνών, Θεσσαλονίκης και Λάρισας των Παιδικών Σταθμών του Ε.Ο.Π. στους Ο.Τ.Α. α' βαθμού, όπως περιήλθαν και οι κρατικοί σταθμοί με το άρθρο 12 του Ν. 2880/2001. Τα Ιδρύματα Βρεφονηπιακών Σταθμών Αθηνών και Θεσσαλονίκης καταργούνται από 30.6.2002. Τα Ιατροκοινωνικά Κέντρα και οι Παιδικές Πολυκλινικές του Π.Ι.Κ.Π.Α. μεταφέρονται στο οικείο ΠΕ.Σ.Υ.

Το **άρθρο 9** προβλέπει την ίδρυση Εθνικού Παρατηρητηρίου Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες ως Ν.Π.Ι.Δ. εποπτευόμενου από το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας. Μεταξύ των σκοπών του περιλαμβάνεται η έρευνα, ανάλυση και παρουσίαση των εξελίξεων και των τάσεων σχετικά με τα δικαιώματα των α.μ.ε.α. σε εθνικό και κοινοτικό επίπεδο, η προώθηση και ο έλεγχος της εφαρμογής σχετικών προγραμμάτων και μέτρων, ο έλεγχος της εφαρμογής προδιαγραφών και προτύπων, η υποστήριξη της σχετικής τεχνολογικής έρευνας, η δημιουργία και συνεχής ανανέωση τράπεζας πληροφοριών με βάσεις δεδομένων για τις δράσεις και τα έργα, τα στατιστικά στοιχεία και τους δείκτες που αφορούν στα α.μ.ε.α. κ.λπ.

Τα θέματα διοίκησης, προσωπικού κ.λπ. ρυθμίζονται με Π.Δ. Το Παρατηρητήριο διοικείται από 5μελές Δ.Σ. αποτελούμενο από έναν ανώτερο υπάλληλο της Γ.Δ. Πρόνοιας του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας, και από έναν εκπρόσωπο του Υπ.ΕΣ.Δ.Δ.Α. του Ε.Κ.Κ.Ε., της Ε.Σ.Α.Ε.Α. και έναν επιστήμονα με εξειδίκευση στους τομείς της κοινωνικής πολιτικής και της προστασίας των ανθρωπίνων και κοινωνικών δικαιωμάτων. Για τη στελέχωση του Παρατηρητηρίου επιτρέπεται η απόσπαση μέχρι δύο έτη προσωπικού από το Δημόσιο, τον ευρύτερο δημόσιο τομέα και τους Ο.Τ.Α.

Το **άρθρο 10** παρέχει τη δυνατότητα σύναψης προγραμματικών συμβάσεων μεταξύ των εμπλεκόμενων υπουργείων, Ο.Τ.Α., και μονάδων αλλά και με φορείς δημόσιου ή πιστοποιημένου με βάση τις διατάξεις του Ν. 2646/1998 φορέα ιδιωτικού μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Σκοπός των συμβάσεων είναι ο καλύτερος συντονισμός της δράσης και η αποτελεσματικότερη παρέμβαση σε κοινούς τομείς αρμοδιοτήτων. Προβλέπεται η δυνατότητα κρατικής χρηματοδότησης των συμβαλλομένων φορέων με κριτήρια και όρους που καθορίζονται με υπουργική απόφαση.

Στο ίδιο άρθρο προβλέπονται οι υπηρεσίες που μπορεί να παρέχονται από τις αποκεντρωμένες μονάδες κοινωνικής φροντίδας στους "ξενώνες", τα "προστατευόμενα διαμερίσματα", τα "προστατευόμενα εργαστήρια και τα "εργαστήρια επαγγελματικής κατάρτισης".

Το **άρθρο 11** αφορά σε ζητήματα μη σχετιζόμενα με την κοινωνική φροντίδα. Μεταξύ άλλων, ρυθμίζονται τα εξής θέματα:

- α.** Η δυνατότητα να αναστέλλεται άμεσα με υπουργική απόφαση η λειτουργία εργοστασίων παραγωγής εμφιαλωμένων νερών όταν διαπιστώνεται μετά από δευτεροβάθμιο έλεγχο η επικινδυνότητα του νερού.

β. Προβλέπεται η έκδοση υπουργικής απόφασης για τους όρους και τις προϋποθέσεις “Ερανικών Συστημάτων Μακράς Διάρκειας” (Ε.Σ.Μ.Δ.). Οι έρανοι αυτοί διεξάγονται σε δημόσιους χώρους από 1 εβδομάδα έως 6 μήνες και μπορούν να οργανωθούν από Διεθνείς Οργανισμούς και Οργανώσεις μη κυβερνητικού χαρακτήρα καθώς και από ομοσπονδίες ή συνομοσπονδίες συλλόγων ή φορέων που λειτουργούν νόμιμα στην ελληνική επικράτεια, από Ο.Τ.Α. σε περιπτώσεις έκτακτων αναγκών ή ειδικών καταστάσεων και σε πρεσβείες ή προξενεία ξένων χωρών προς αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών ή ειδικών καταστάσεων που δημιουργούνται στις χώρες αυτές συνεπεία πολέμων ή φυσικών καταστροφών.

γ. Η διαδικασία προκήρυξης θέσεων ορισμένων ειδικοτήτων σε αποκεντρωμένες μονάδες του ΠΕ.Σ.Υ., νοσοκομεία διασυνδεδεμένα με τα ΠΕ.Σ.Υ., κινητές μονάδες και Ε.Κ.Α.Β.

δ. Οι προϋποθέσεις απόκτησης ειδικότητας Γενικής Ιατρικής από μόνιμους αγρο-

τικούς ιατρούς και ιατρούς που υπηρετούν με οποιαδήποτε σχέση εργασίας σε ασφαλιστικούς οργανισμούς, ταμεία και Ν.Π.Δ.Δ.

ε. Η εφαρμογή των προγραμμάτων οικονομικής ενίσχυσης ατόμων με αναπηρίες που χορηγεί το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας και στους ομογενείς που έχουν λάβει Ειδικό Δελτίο Ταυτότητας ομογενούς.

Στο **άρθρο 12** προβλέπεται ότι η συγκεκριμένη ημερομηνία υπαγωγής του κάθε φορέα ή μονάδας στο νέο σύστημα θα καθορίζεται με υπουργική απόφαση και ότι μέχρι τότε θα συνεχίσει να λειτουργεί με το υφιστάμενο νομικό καθεστώς.

Επίσης, προβλέπεται ότι οι κρατήσεις που διενεργούνταν σύμφωνα με το Ν. 103/1975 επί των αποδοχών των εργαζομένων στις μονάδες κοινωνικής φροντίδας για σχηματισμό κεφαλαίων εφάπαξ χρηματικού βοηθήματος, αποτελούν εφεξής έσοδο του οικείου ΠΕ.Σ.Υ. στον προϋπολογισμό του οποίου εγγράφονται πιστώσεις για την καταβολή τέτοιου βοηθήματος σε όσους αποχωρούν από την υπηρεσία.

Β. ΤΟ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Η κοινωνική πρόνοια αποτελεί ένα βασικό συστατικό στοιχείο κάθε εθνικού συστήματος κοινωνικής ασφάλειας και αποσκοπεί στην προστασία των ατόμων εκείνων που έχουν δυσχέρεια πρόσβασης στην αγορά εργασίας, δεν καλύπτονται ικανοποιητικά ή και καθόλου από το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης και δεν είναι σε θέση να εξασφαλίσουν από μόνοι τους ένα αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης.

Το ελληνικό σύστημα κοινωνικής πρόνοιας χαρακτηρίζεται παραδοσιακά από θεσμικά μειονεκτήματα και ελλείψεις, η κυριότερη των οποίων είναι η απουσία κατοχύρωσης ενός γενικού προγράμματος ελαχίστου εγγυημένου εισοδήματος που θα καλύπτει κάθε άτομο που έχει τα παραπάνω χαρακτηριστικά.

Παράλληλα, το ελληνικό σύστημα που υφίσταται σήμερα διακρίνεται από συγκεντρωτισμό σε επίπεδο Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας, ο οποίος συγκεντρωτισμός δεν διασφαλίζει ούτε τον αναγκαίο συντονισμό μεταξύ των διαφόρων μονάδων παροχής υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας. Παράλληλα, και αντίθετα με ό,τι συμβαίνει στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η συμμετοχή των φορέων τοπικής αυτοδιοίκησης είναι περιορισμένη, ενώ ο ρόλος των ιδιωτικών και εθελοντικών φορέων δεν έχει εξειδικευθεί στην πράξη.

Η πρώτη απόπειρα μεταρρύθμισης της οργανωτικής και διοικητικής δομής του συστήματος κοινωνικής πρόνοιας σημειώνεται το 1988, οπότε οι υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων επεξεργάστηκαν συγκεκριμένες δέσμες μέτρων προς την κατεύθυνση της τυποποίησης και του συντονισμού των προνοιακών φορέων. Οι δέσμες αυτές ενσωματώθηκαν τελικά σε Σχέδιο Νόμου με τον τίτλο “Εκσυγχρονισμός και Αναδιοργάνωση

Φορέων Κοινωνικής Πρόνοιας”, το οποίο όμως δεν κατέληξε σε νομοθετική παρέμβαση.

Η θεσμική μεταρρύθμιση του συστήματος κοινωνικής πρόνοιας εγκαινιάστηκε το 1992 με το Ν. 2082/92 “Αναδιοργάνωση της κοινωνικής πρόνοιας και καθιέρωση νέων θεσμών κοινωνικής προστασίας” (ΦΕΚ Α’ 158), αποβλέποντας σε δύο βασικές επιδιώξεις: την αναμόρφωση της διοικητικής διάρθρωσης του δημόσιου συστήματος πρόνοιας και την εισαγωγή νέων θεσμών κοινωνικής προστασίας για την κάλυψη των σύγχρονων κοινωνικών αναγκών. Το νομοθέτημα αυτό δεν υλοποιήθηκε ποτέ καθώς διαπιστώθηκε αδυναμία της Διοίκησης να υλοποιήσει τις γενικές αρχές που είχαν αποτυπωθεί στο νομοθετικό κείμενο, σε συνδυασμό βέβαια και με την έλλειψη κατάλληλων οργανωτικών υποδομών.

Μία πιο ουσιαστική παρέμβαση στη ρύθμιση των σχέσεων μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα έγινε το 1995 και κατοχυρώνεται θεσμικά με το Ν. 2345/95 “Οργανωμένες υπηρεσίες παροχής προστασίας από φορείς κοινωνικής πρόνοιας και άλλες διατάξεις” (ΦΕΚ Α’ 213). Οι βασικές επιδιώξεις του συγκεκριμένου νομοθετήματος προσανατολίστηκαν στην ενίσχυση του επιτελικού ρόλου των δημόσιων φορέων και στην αναβάθμιση της συμμετοχής τους στην εποπτεία των ιδιωτικών και εθελοντικών φορέων. Προωθήθηκαν μάλιστα σε μία περίοδο έντονου προβληματισμού για την επάρκεια και την ποιότητα των υπηρεσιών που παρέχονταν από ιδιωτικές επιχειρήσεις, καθώς είχαν εντοπισθεί φαινόμενα κακής λειτουργίας που οδήγησαν σε καταγγελίες ενδιαφερομένων προς τις αρχές.

Το Εθνικό Σύστημα Κοινωνικής Φροντίδας εισήχθη το 1998 με την ψήφιση του Ν. 2646/98, ο οποίος ουσιαστικά κατοχυρώ-

νει και συστηματοποιεί την παρέμβαση του κράτους στο πεδίο παροχής των προσωπικών κοινωνικών υπηρεσιών. Τίθενται έτσι οι βάσεις για τη δημιουργία ενός σύγχρονου μοντέλου προνοιακής παρέμβασης που αποβλέπει τόσο στην εξυπηρέτηση νέων αναγκών όσο και στον εξορθολογισμό της διοικητικής και οργανωτικής λειτουργίας των παραδοσιακών προνοιακών φορέων.

Ο Νόμος αυτός προβλέπει ένα Εθνικό Σύστημα που στηρίζεται σε ενιαίο και αποκεντρωμένο πλαίσιο που ενεργοποιείται μέσω της δράσης:

- α. των φορέων του δημόσιου τομέα που εποπτεύονται από το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας,
- β. των ιδιωτικών φορέων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που αναγνωρίζονται ως ειδικώς πιστοποιημένοι φορείς του Συστήματος και εγγράφονται στο αντίστοιχο Μητρώο της οικείας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης,
- γ. των οργανώσεων εθελοντικού χαρακτήρα (πρωτοβάθμιες, δευτεροβάθμιες και τριτοβάθμιες Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις που αποτελούν είτε νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα είτε σωματεία ή συλλόγους που δραστηριοποιούνται στην εθελοντική παροχή υπηρεσιών προς άτομα ή ομάδες πληθυσμού).

Η προώθηση των στόχων της θεσμικής μεταρρύθμισης που επιχειρήθηκε με την έκδοση του Ν. 2646/98 βρίσκεται σε μεταβατικό στάδιο. Ο αρμόδιος φορέας της κεντρικής διοίκησης (Υπουργείο Υγείας & Πρόνοιας) επεξεργάζεται προτεραιότητες πολιτικής για την ενεργοποίηση των διατάξεων του Νόμου, οι οποίες ουσιαστικά επικεντρώνονται σε τρεις βασικούς τομείς:

- σχεδιασμός και υλοποίηση των Εθνικών Προγραμμάτων Κοινωνικής Φροντίδας,

- αποκέντρωση αρμοδιοτήτων σε τοπικό επίπεδο,
- πιστοποίηση των ιδιωτικών φορέων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα.

Η υλοποίηση όμως του Νόμου αυτού σημείωσε σημαντική υστέρηση με αποτέλεσμα να μην έχουν υλοποιηθεί βασικές διατάξεις του:

- α. Έμεινε γράμμα κενό η διάταξη για τη δημιουργία ενός νέου επιτελικού φορέα, του Εθνικού Οργανισμού Κοινωνικής Φροντίδας, στον οποίο συγχωνεύθηκαν ο Εθνικός Οργανισμός Πρόνοιας, το Κέντρο Βρεφών “ΜΗΤΕΡΑ” και το ΠΙΚΠΑ (άρθρο 6 του νόμου). Η απόπειρα αυτή όμως δεν ολοκληρώθηκε καθώς σημειώθηκαν πολλές αντιδράσεις στη συγχώνευση των τριών φορέων στον ΕΟΚΦ. Τα επιχειρήματα που προβλήθηκαν κατά της συγχώνευσης υποστήριζαν ότι η διαδικασία αυτή θα οδηγούσε στον περιορισμό της αυτόνομης λειτουργίας και της διοικητικής αυτοτέλειας του καθενός, με πιθανότητα να δημιουργηθούν δυσλειτουργίες, οργανωτικά προβλήματα και διοικητικές στρεβλώσεις. Από οργανωτική άποψη, παρόμοια επιχειρήματα παραβλέπουν τα πλεονεκτήματα που προκύπτουν από την ενοποίηση των προνοιακών φορέων και την υιοθέτηση ενός νέου διοικητικού μοντέλου σχεδιασμού και λήψης αποφάσεων.

Ανεξάρτητα από τη συζήτηση για τη σκοπιμότητα της συγχώνευσης των τριών μεγαλύτερων προνοιακών φορέων του δημόσιου τομέα σε ένα νέο νομικό πρόσωπο, είναι γεγονός ότι η κεντρική διοίκηση καθυστέρησε χαρακτηριστικά στη θεσμική κατοχύρωση του ΕΟΚΦ. Μέχρι τις αρχές του 2002 ο Οργανισμός εξακολουθούσε να λειτουργεί ουσιαστικά με βάση την προηγούμενη διοικητική διάρθρωση των τριών φορέων. Και τούτο γιατί δεν είχε εκδοθεί το Προεδρι-

- κό Διάταγμα που θα ρύθμιζε την οργάνωση και στελέχωσή του, ενώ δεν είχε υιοθετηθεί κανονισμός λειτουργίας και αναπτυξιακό πλάνο δράσεων. Η κατάσταση επομένως παρουσιάζει ιδιορρυθμίες καθώς οι τρεις Οργανισμοί, θεωρητικά ενοποιημένοι, εξακολουθούν να λειτουργούν ως διακριτοί και ανεξάρτητοι.
- β.** Ανενεργή έμεινε η διάταξη για την εισαγωγή του θεσμού του Εθνικού Προγράμματος, ο οποίος προσανατολίζεται στην κάλυψη των αναγκών συγκεκριμένων ομάδων - στόχων (παιδιά, οικογένειες, ηλικιωμένοι, άτομα με ειδικές ανάγκες, ευπαθείς ομάδες) και μπορεί να αναπτυχθεί μέσω της λειτουργίας Ειδικών Προγραμμάτων (άρθρο 2 Ν. 2646/98).
- γ.** Δεν προωθήθηκε η δημιουργία Δικτύου Υπηρεσιών Κοινωνικής Φροντίδας, ο οποίος επιδιώκει την τυποποίηση των εσωτερικών σχέσεων συνεργασίας μεταξύ των φορέων του Εθνικού Συστήματος αλλά και των εξωτερικών σχέσεων συνεργασίας τους με φορείς παροχής υπηρεσιών υγείας (άρθρο 3§3 του Ν. 2646/98).
- δ.** Δεν έχει προχωρήσει ακόμα η διαδικασία πιστοποίησής τους, η οποία, εκτός των άλλων, περιλαμβάνει την υποχρέωση εκπόνησης και υποβολής μελέτης σκοπιμότητας και βιωσιμότητας από τους ιδιωτικούς φορείς μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα προκειμένου να αναγνωρισθούν ως ειδικώς πιστοποιημένοι φορείς του Εθνικού Συστήματος (άρθρο 5§3 του Ν. 2646/98).
- ε.** Δεν έχει καθιερωθεί η κοστολόγηση των υπηρεσιών που παρέχονται από δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς κοινωνικής φροντίδας (άρθρο 9 Ν. 2646/98).
- στ.** Εξακολουθεί η έλλειψη υπηρεσιών πληροφόρησης και ενημέρωσης στο πλέγμα των παροχών κοινωνικής φροντίδας (άρθρο 13 παρ. 1 Ν. 2646/98)
- ζ.** Ανενεργή έμεινε και η διάταξη για την ανάπτυξη καινοτομίας στον τομέα της κοινωνικής φροντίδας και η θεσμοθέτηση κινήτρων για την υλοποίηση καινοτόμων προγραμμάτων που αφορούν συγκεκριμένες ομάδες του πληθυσμού ή προτείνουν νέες μεθόδους αντιμετώπισης των κοινωνικών προβλημάτων (άρθρο 15 παρ. 1 Ν. 2646/98).
- η.** Δεν έγιναν ικανοποιητικά βήματα στον τομέα της ανάπτυξης της επιστημονικής έρευνας στον τομέα της κοινωνικής φροντίδας και η εξασφάλιση της σταθερής χρηματοδότησής της από δημόσιους πόρους (άρθρο 16 παρ. 1 Ν. 2646/98).
- θ.** Δεν εξειδικεύθηκε ο θεσμός των προστατευμένων παραγωγικών εργαστηρίων για την απασχόληση ατόμων με νοητική υστέρηση, αυτισμό, βαριές σωματικές και πολλαπλές αναπηρίες (άρθρο 17§2 του Ν. 2646/98).
- ι.** Δεν αξιοποιήθηκε ο θεσμός των προγραμματικών συμβάσεων για την υλοποίηση των στόχων του Συστήματος (άρθρο 18 Ν. 2646/98).
- ια.** Εκκρεμεί ακόμη η δημιουργία ενιαίου μηχανογραφημένου μητρώου των δικαιούχων επιδοματικών παροχών κατά πρόγραμμα εισοδηματικής ενίσχυσης και Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση (άρθρο 22§2 του Ν. 2646/98).
- Τέλος, και ανεξάρτητα από την υλοποίηση του νόμου αυτού, δεν έγιναν βήματα σε μερικούς παραδοσιακά παθογενείς τομείς του ελληνικού συστήματος κοινωνικής πρόνοιας όπως η διατήρηση ανισοτήτων και κενών στα κατηγοριακά προγράμματα εισοδηματικής ενίσχυσης (διαφορετικά κριτήρια χορήγησης και ύψος παροχών), η έλλειψη τεχνικών διαχείρισης των σχέσεων μεταξύ δημόσιων, ιδιωτικών και εθελοντικών φορέων και η αδυναμία αναβάθμισης των προσόντων και δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού στον τομέα της πρόνοιας.

Γ. ΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν παρεμβαίνει στην οργάνωση και λειτουργία των εθνικών συστημάτων κοινωνικής πρόνοιας, παρά μόνο σε θέματα εξασφάλισης της ίσης μεταχείρισης μεταξύ των Ευρωπαίων πολιτών που διακινούνται στο εσωτερικό της Κοινότητας.

Οι ρυθμίσεις των επιμέρους θεμάτων και πολιτικών κοινωνικής πρόνοιας ανήκουν στις εθνικές, περιφερειακές ή και τοπικές αρχές του κάθε μέλους-κράτους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς ισχύει η αρχή της επικουρικότητας σε όλους τους άξονες της Ευρωπαϊκής Κοινωνικής Πολιτικής.

Η Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Συνθήκη), στο άρθρο 2 προβλέπει ότι ένας από τους κύριους στόχους της Ένωσης είναι η "...η προώθηση υψηλού επιπέδου απασχόλησης και κοινωνικής προστασίας, ισότητα μεταξύ των ανδρών και γυναικών...σε όλα τα κράτη-μέλη της Κοινότητας". Επίσης, το άρθρο 136 της Συνθήκης - Κοινωνική Πρόνοια - έχει ως στόχο την "...προώθηση της απασχόλησης, τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας, ώστε να καταστήσουν δυνατή την εναρμόνισή τους με παράλληλη διατήρηση της προόδου, την κατάλληλη κοινωνική προστασία, τον κοινωνικό διάλογο, την ανάπτυξη των ανθρωπίνων πόρων που θα επιτρέψουν ένα υψηλό και διαρκές επίπεδο απασχόλησης και την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού...". Στο

άρθρο 137 παρ. 1 της Συνθήκης αναφέρεται ότι, "...η Επιτροπή υποστηρίζει και συμπληρώνει τη δράση των κρατών-μελών της Κοινότητας στους ακόλουθους τομείς: βελτίωση, ιδιαίτερα, του εργασιακού περιβάλλοντος, για να προστατευτεί η υγεία και η ασφάλεια των εργαζομένων, συνθήκες εργασίας, πληροφόρηση και διαβούλευση των εργαζομένων, ενσωμάτωση των αποκλεισμένων ατόμων από την αγορά εργασίας και ισότητα των ανδρών και των γυναικών, όσον αφορά τις ευκαιρίες στην αγορά εργασίας και τη μεταχείριση στην εργασία". Τέλος, στο άρθρο 140 ορίζεται ότι "...η Επιτροπή προωθεί τη συνεργασία μεταξύ των κρατών-μελών και διευκολύνει το συντονισμό της δράσης τους σε όλους τους τομείς της κοινωνικής πολιτικής...".

Ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Στη διάρκεια του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Νίκαιας (Δεκέμβριος 2000) "διακηρύχθηκε" πανηγυρικά από το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Επιτροπή, ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης¹.

Υπό το πρίσμα των κοινωνικών αλλαγών, της κοινωνικής προόδου και των επισημονικών και τεχνολογικών εξελίξεων, η Ένωση υιοθέτησε ένα γενικό πλαίσιο προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων του Ευρωπαίου πολίτη με τη σύσταση του

¹ E.E. C-464/01/18.12.2000.

² 1. Τα παιδιά έχουν δικαίωμα στην προστασία και τη φροντίδα που απαιτούνται για την καλή διαβίωσή τους. Τα παιδιά μπορούν να εκφράζουν ελεύθερα τη γνώμη τους. Η γνώμη τους σχετικά με ζητήματα που τα αφορούν λαμβάνεται υπόψη σε συνάρτηση με την ηλικία και την ωριμότητά τους.

2. Σε όλες τις πράξεις που αφορούν τα παιδιά, είτε επιχειρούνται από δημόσιες αρχές, είτε από ιδιωτικούς οργανισμούς, πρωταρχική σημασία πρέπει να δίνεται στο υπέρτατο συμφέρον του παιδιού.

3. Κάθε παιδί έχει δικαίωμα να διατηρεί τακτικά προσωπικές σχέσεις και απευθείας επαφές με τους δυο γονείς του, εκτός εάν τούτο είναι αντίθετο προς το συμφέρον του.

Χάρτη. Μεταξύ άλλων στο Χάρτη αναφέρονται ρητά τα δικαιώματα του παιδιού², τα δικαιώματα των ηλικιωμένων³, τα δικαιώματα ένταξης των ατόμων με ειδικές ανάγκες^{4,5}, και τα δικαιώματα για κοινωνική ασφάλεια και κοινωνική αρωγή⁶.

Η Ευρωπαϊκή Κοινωνική Ατζέντα

Στο πλαίσιο διεξαγωγής του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Νίκαιας, το Δεκέμβριο του 2000, εγκρίθηκε η Ευρωπαϊκή Κοινωνική Ατζέντα⁷, όπου τίθενται οι προτεραιότητες για συγκεκριμένες δράσεις που θα αναληφθούν κατά την προσεχή πενταετία γύρω από έξι στρατηγικούς προσανατολισμούς σε όλους τους τομείς της κοινωνικής πολιτικής.

Οι κατευθυντήριες γραμμές για την κοινωνική πολιτική είναι οι εξής:

1. Περισσότερες και καλύτερες θέσεις απασχόλησης

Η ολοένα και μεγαλύτερη συμμετοχή των ατόμων στην αγορά εργασίας συνεπάγεται "...την ενίσχυση των πολιτικών με στόχο την προώθηση της επαγγελματικής ισότητας ανδρών και γυναικών, την καλύτερη συνάρθρωση επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής, τη διευκόλυνση της διατήρησης σε θέσεις απασχόλησης των εργαζομένων που γερνούν, την καταπολέμηση της ανερ-

γίας διάρκειας και την παροχή προοπτικών ένταξης στα πλέον ευάλωτα πρόσωπα, με κινητοποίηση όλων των παραγόντων, ιδίως των παραγόντων της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας. Παράλληλα, είναι σκόπιμο να προωθηθεί η ποιότητα της απασχόλησης και να αναπτυχθούν ουσιαστικά προς όφελος του μεγαλύτερου δυνατού αριθμού ατόμων στρατηγικές εκπαίδευσης και διαβίου κατάρτισης".

2. Πρόβλεψη και εκμετάλλευση της μεταβολής του περιβάλλοντος εργασίας, με παράλληλη ανάπτυξη μιας νέας ισορροπίας μεταξύ ευελιξίας και ασφάλειας

Οι σημαντικές αλλαγές στο οικονομικό και εργασιακό περιβάλλον όλων των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εξαιτίας της παγκοσμιοποίησης αποτελούν πλέον αναμφισβήτητο γεγονός και ολόκληρη η Κοινότητα πρέπει να προσαρμοσθεί σ' αυτό το πλέγμα των κοινωνικών αλλαγών. "Απαιτούνται νέες συλλογικές απαντήσεις που θα λαμβάνουν υπόψη τις προσδοκίες των εργαζομένων. Ο κοινωνικός διάλογος και η συνεννόηση πρέπει να δημιουργήσουν τις προϋποθέσεις για τη συμμετοχή των εργαζομένων στην αλλαγή, χάρη στην πρόβλεψη των εξελίξεων στις επιχειρήσεις τους, τους βιομηχανικούς κλάδους και τις περιοχές".

³ "Η Ένωση αναγνωρίζει και σέβεται το δικαίωμα των ηλικιωμένων προσώπων να διάγουν μια αξιοπρεπή και ανεξάρτητη ζωή και να συμμετέχουν στον κοινωνικό και πολιτιστικό βίο".

⁴ Ο όρος "άτομα με ειδικές ανάγκες" έχει μετατραπεί σε "άτομα με αναπηρίες", σύμφωνα με το άρθρο 21 παρ. 6 του Ελληνικού Συντάγματος.

⁵ "Η Ένωση αναγνωρίζει και σέβεται το δικαίωμα των ατόμων με ειδικές ανάγκες να επωφελούνται μέτρων που θα τους εξασφαλίζουν την αυτονομία, την κοινωνική και επαγγελματική ένταξη και τη συμμετοχή στον κοινοτικό βίο".

⁶ "1. Η Ένωση αναγνωρίζει και σέβεται το δικαίωμα πρόσβασης στις παροχές κοινωνικής ασφάλειας και στις κοινωνικές υπηρεσίες που εξασφαλίζουν προστασία σε περιπτώσεις όπως η μητρότητα, η ασθένεια, το εργατικό ατύχημα, η εξάρτηση ή το γήρας, καθώς και σε περίπτωση απώλειας της απασχόλησης, σύμφωνα με τις λεπτομερέστερες διατάξεις που ορίζονται στο κοινοτικό δίκαιο και τις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές.

2. Κάθε πρόσωπο που διαμένει και διακινείται νομίμως εντός της Ένωσης έχει δικαίωμα στις παροχές κοινωνικής ασφάλειας και στα κοινωνικά πλεονεκτήματα, σύμφωνα με το κοινοτικό δίκαιο και τις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές.

3. Η Ένωση, προκειμένου να καταπολεμηθεί ο κοινωνικός αποκλεισμός και η φτώχεια, αναγνωρίζει και σέβεται το δικαίωμα κοινωνικής αρωγής και στεγαστικής βοήθειας προς εξασφάλιση αξιοπρεπούς διαβίωσης σε όλους όσους δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους, σύμφωνα με τις λεπτομερέστερες διατάξεις που ορίζονται στο κοινοτικό δίκαιο και τις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές."

⁷ COM (2000) 379/28.6.2000.

3. Καταπολέμηση κάθε μορφής κοινωνικού αποκλεισμού και διακρίσεων, για να ευνοηθεί η κοινωνική ένταξη

Ανεξάρτητα από τη δημιουργία μιας "...σταθερής οικονομικής ανάπτυξης και της επικείμενης προοπτικής της πλήρους απασχόλησης, τα προβλήματα της φτώχειας και του αποκλεισμού δεν θα εξαλειφθούν αυτομάτως στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβώνας υπογράμμισε την ανάγκη να ληφθούν μέτρα ώστε να δοθεί αποφασιστική ώθηση στην εξάλειψη της φτώχειας. Η βούληση αυτή, η οποία διακηρύσσεται στα ανώτατα επίπεδα κάθε κράτους, θα πρέπει να εκφραστεί στην πράξη με την κινητοποίηση όλων των τοπικών παραγόντων, κυρίως δε των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (ΜΚΟ) και των κοινωνικών υπηρεσιών, και να συνοδεύεται από δράσεις με σκοπό να εξασφαλιστεί η ισότητα της μεταχείρισης όλων των υπηκόων τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα στο έδαφος της Ένωσης".

4. Εκσυγχρονισμός της κοινωνικής προστασίας

Τα συστήματα κοινωνικής προστασίας, σε κάθε κράτος-μέλος, αφενός διατηρούν τη λειτουργική τους αυτονομία και αφετέρου αντιμετωπίζουν κοινές ευρωπαϊκές προκλήσεις. Προς τούτο "...πρέπει να ενισχυθεί η συνεργασία μεταξύ των κρατών-μελών, μέσω ιδίως της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας". Συγκεκριμένα, ο εκσυγχρονισμός κοινωνικής προστασίας αποβλέπει "...στην ολοκλήρωση ενός υψηλού επιπέδου βιώσιμης προστασίας της υγείας, μέχρι το 2003 και τη δυνατότητα διασυννοριακής πρόσβασης σε περίθαλψη και υγειονομικά προϊόντα ποιότητας".

5. Προαγωγή της ισότητας ανδρών και γυναικών

Η προαγωγή της ισότητας μεταξύ των δύο φύλων, στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Κοινωνικής Ατζέντας πρέπει να εφαρμοσθεί στο σύνολο των δράσεων της. Ειδικότερα, συμπληρώνεται "...με ορισμένες ειδικές δράσεις για την πρόσβαση των γυναικών στην εξουσία λήψης αποφάσεων, την ενίσχυση των δικαιωμάτων σε θέματα ισότητας και τέλος, τη συνάρθρωση της επαγγελματικής και της οικογενειακής ζωής".

6. Ενίσχυση της κοινωνικής πτυχής της διεύρυνσης και των εξωτερικών σχέσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ο τομέας της κοινωνικής πολιτικής μπορεί να ενισχυθεί με νέες δράσεις και ενέργειες στο πλαίσιο της διεύρυνσης και των εξωτερικών σχέσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. "Είναι απαραίτητο να αναπτυχθεί η ανταλλαγή εμπειριών και στρατηγικών με τα υποψήφια κράτη, ιδίως προκειμένου να αντιμετωπισθούν αποτελεσματικότερα από κοινού, οι προκλήσεις της πλήρους απασχόλησης και της καταπολέμησης του αποκλεισμού, και να προωθηθεί μια ολοκληρωμένη οικονομική και κοινωνική ατζέντα που να αντιστοιχεί με την ευρωπαϊκή προσέγγιση στα πλαίσια των διεθνών οργανισμών. Συγκεκριμένα, να προωθηθεί η καταπολέμηση της φτώχειας, η ανάπτυξη της υγείας και της εκπαίδευσης".

Συστάσεις και Ψηφίσματα

Σχετικά με τις ενέργειες που προωθήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση, για την ανάπτυξη των κοινωνικών υπηρεσιών, σημειώνεται ότι αυτές εμπεριέχονται σε Ψηφίσματα και Συστάσεις του Συμβουλίου, που δεν έχουν όμως δεσμευτικό χαρακτήρα για τα κράτη-μέλη της Κοινότητας.

⁸ Σύσταση του Συμβουλίου/31.03.1992-92/241/ΕΟΚ. Σχετικά, είχε εκδοθεί η Γνώμη της Ο.Κ.Ε. των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων Ε.Ε. αριθμ. C 40 της 17.2.1992.

Ειδικότερα, με τη Σύσταση του Συμβουλίου (Μάρτιος 1992) σχετικά με τη φύλαξη των παιδιών⁸, μεταξύ άλλων ορίζεται ότι "... όλα τα κράτη-μέλη της Κοινότητας θα πρέπει να δίνουν τη δυνατότητα στους άνδρες και τις γυναίκες να συνδυάζουν τις επαγγελματικές και οικογενειακές τους ευθύνες, καθώς και τις ευθύνες διαπαιδαγώγησης που απορρέουν από τη φύλαξη των παιδιών". Επίσης, ενθαρρύνονται πρωτοβουλίες σε τέσσερις τομείς: "α) Σύσταση υπηρεσιών φύλαξης παιδιών, έτσι ώστε να "...επιτρέπεται στους εργαζόμενους γονείς να έχουν την κατά το δυνατόν πρόσβαση σε τοπικές υπηρεσίες φύλαξης παιδιών", β) Χορήγηση ειδικών αδειών στους εργαζόμενους γονείς που έχουν την ευθύνη της φύλαξης και της διαπαιδαγώγησης τους, ιδίως στο γυναικείο πληθυσμό, "...προκειμένου να αντιμετωπιστεί ρεαλιστικά η αυξανόμενη συμμετοχή των γυναικών στην εργασία", γ) Περιβάλλον, δομές και οργάνωση της εργασίας ώστε να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των εργαζομένων που έχουν παιδιά, όπως προσιτές τιμές, σίγουρη φύλαξη, από άποψη υγείας, ασφάλειας, παιδαγωγικής προσέγγισης και στοιχειώδους αγωγής, και δ) Κατανομή μεταξύ ανδρών και γυναικών, των επαγγελματικών και των οικογενειακών ευθυνών, καθώς και των ευθυνών διαπαιδαγώγησης, που απορρέουν από τη φύλαξη των παιδιών".

Στη Σύσταση για τη σύγκλιση των στόχων και των πολιτικών κοινωνικής προστασίας (Ιούλιος 1992)⁹ υπάρχουν συγκεκριμένες ρυθμίσεις για την προστασία των ηλικιωμένων. Ειδικότερα, η παροχή υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας προς τους ηλικιωμένους χαρακτηρίζεται από την υιοθέτηση των ακόλουθων στόχων: "...α) να λαμβάνεται μέριμνα για τη διατήρηση και την ανάπτυξη ενός συστήματος περίθαλψης καλής ποιότητας, προσαρμοσμένου στην εξέλιξη των αναγκών του πληθυσμού, ιδίως αυτών που οφείλονται στην εξάρτηση των ηλικιωμένων, στην εξέλιξη των παθήσεων και των θεραπευτικών μεθόδων, και στην εντα-

τικοποίηση της πρόληψης, β) να οργανωθεί, εφόσον είναι αναγκαίο, η αποκατάσταση των ατόμων που είναι σε ανάρρωση, ιδίως μετά από σοβαρή ασθένεια ή από ατύχημα, καθώς και η μετέπειτα επαγγελματική τους επανένταξη".

Στο Ψήφισμα του Συμβουλίου (Ιούνιος 1999), σχετικά με την παροχή ίσων ευκαιριών απασχόλησης στα άτομα με ειδικές ανάγκες¹⁰ ορίζεται ότι "...ένας από τους βασικούς στόχους της Κοινότητας είναι η ανάπτυξη κατάλληλων μορφών προληπτικών και ενεργών πολιτικών για να προωθήσουν την ένταξή τους στην αγορά εργασίας, ώστε να επιτευχθεί υψηλό επίπεδο απασχόλησης". Επίσης, "κάθε άτομο με ειδικές ανάγκες, ανεξάρτητα από την προέλευση και τη φύση της αναπηρίας του, πρέπει να απολαύσει συγκεκριμένων πρόσθετων ευεργετημάτων με σκοπό να ευνοηθεί η επαγγελματική και κοινωνική ένταξή του. Τα ευεργετήματα αυτά πρέπει να αφορούν ιδίως, ανάλογα με τις ικανότητες των ενδιαφερομένων, την επαγγελματική εκπαίδευση, την εργονομία, τη δυνατότητα πρόσβασης, την κινητικότητα, τα μεταφορικά μέσα και την κατοικία". Συγκεκριμένα, καλεί τα κράτη-μέλη "...να δώσουν ιδιαίτερη προσοχή στις παρεχόμενες από την ανάπτυξη της κοινωνίας των πληροφοριών δυνατότητες, οι οποίες δημιουργούν νέες ευκαιρίες απασχόλησης, αλλά και προκλήσεις για τα άτομα με ειδικές ανάγκες".

Τέλος, ιδιαίτερη σημασία έχει η Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τον Κοινωνικό Αποκλεισμό που καταρτίστηκε το 2001 μετά την υποβολή των αντίστοιχων Εθνικών Σχεδίων Δράσης από τα Κράτη-Μέλη και η οποία παρουσιάστηκε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Λάακεν το Δεκέμβριο του 2001. Η Ο.Κ.Ε. έχει σε προηγούμενη Γνώμη αναφερθεί αναλυτικότερα στην Έκθεση αυτή και στους προτεινόμενους σε αυτήν ευρωπαϊκούς κοινωνικούς δείκτες¹¹.

⁸ Σύσταση 92/442/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 27 Ιουλίου 2002 για τη σύγκλιση των στόχων και των πολιτικών κοινωνικής προστασίας. Έχει προηγηθεί η Γνώμη της Ο.Κ.Ε. των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Ε.Ε. C40 της 17.2.1992.

¹⁰ Ψήφισμα του Συμβουλίου/17.06.1999-399Υ0702(01).

¹¹ Γνώμη υπ' αριθμ. 68 για το "EQUAL Πρόγραμμα Κοινωνικής Πρωτοβουλίας για την καταπολέμηση των διακρίσεων και των ανισοτήτων σε σχέση με την αγορά εργασίας στην Ελλάδα".

Α. ΓΕΝΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή έχει τοποθετηθεί και στο παρελθόν πάνω στο θέμα του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας. Συγκεκριμένα, τον Απρίλιο του 1998 είχε εκδώσει την υπ' αριθμ. 16 Γνώμη επί του Προσχεδίου Νόμου "Ανάπτυξη του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας και άλλες διατάξεις"¹². Τα κυριότερα σημεία εκείνης της Γνώμης, ήταν τα εξής:

1. Ένα ολοκληρωμένο σύστημα κοινωνικής πρόνοιας πρέπει να αντιμετωπίζει και τις συνέπειες της φτώχειας σε σημαντικές ομάδες του πληθυσμού. Σχετικά, σημειώνεται ότι στη συνέχεια η Ο.Κ.Ε. εξέδωσε Γνώμη Πρωτοβουλίας υπ' αριθμ. 41 "Η φτώχεια στην Ελλάδα" (Ιούλιος 2000).
2. Το Κράτος πρέπει να διαδραματίζει επιτελικό ρόλο, να σχεδιάζει και να εποπτεύει τα προγράμματα κοινωνικής φροντίδας ενώ η υλοποίησή τους θα πρέπει να ανατίθεται στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια Τοπική Αυτοδιοίκηση.
3. Είναι ανάγκη να διασυνδεθεί το σύστημα κοινωνικής φροντίδας με το Ε.Σ.Υ. και χρειάζεται να ληφθούν σημαντικές νομοθετικές πρωτοβουλίες προς την κατεύθυνση αυτή.
4. Είναι σημαντικός ο ρόλος που μπορούν να παίξουν στον τομέα της κοινωνικής φροντίδας οι κοινωνικές οργανώσεις που αποτελούνται είτε από εθελοντές είτε από τα ίδια τα άτομα που χρήζουν κοινωνικής φροντίδας. Μάλιστα, σχετικά με το θέμα αυτό η Ο.Κ.Ε. είχε επικροτήσει την προβλεπόμενη διαδικασία πιστοποίησης και είχε τονίσει την ανάγκη για ενιαία κριτήρια και κριτές αφ' ενός για την πιστοποίη-

ση και αφ' ετέρου για τον εκ των υστέρων έλεγχο της λειτουργίας των πιστοποιούμενων φορέων.

5. Εκφράστηκε ο φόβος ότι το σύστημα μπορεί να οδηγηθεί σε υπερσυγκέντρωση αρμοδιοτήτων σε κεντρικό επίπεδο ενώ επισημάνθηκε και ο κίνδυνος μη υλοποίησης των διατάξεων του Σχ/Ν λόγω της παραπομπής μιας σειράς από κρίσιμα ζητήματα σε Προεδρικά Διατάγματα και Υπουργικές Αποφάσεις.

Έκτοτε, η πορεία υλοποίησης των διατάξεων του Νόμου, δικαίωσε το φόβο αυτό της Ο.Κ.Ε. καθώς μία σειρά από τις βασικές θεσμικές καινοτομίες του νέου Νόμου δεν άρχισαν να υλοποιούνται, όπως αναλυτικά αναφέρθηκε στο Β' Κεφάλαιο της Γνώμης αυτής.

Το υπό κρίση Σχέδιο Νόμου αξιολογείται θετικά καθώς έχει τη δυνατότητα διόρθωσης μία βασικής αδυναμίας του προηγούμενου Σχεδίου Νόμου, δηλαδή της υπερσυγκέντρωσης αρμοδιοτήτων σε επίπεδο Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας. Συγκεκριμένα, η επιλογή να διαρθρωθεί η διοίκηση του Συστήματος Κοινωνικής Πρόνοιας σε επίπεδο Περιφέρειας επιχειρεί να επιφέρει μία ικανοποιητική τομή σε ό,τι αφορά τον πρόσφορο βαθμό αποκέντρωσης της διοίκησης και του συντονισμού των μονάδων παροχής υπηρεσιών κοινωνικής πρόνοιας.

Η καινοτομία όμως αυτή είναι πολύ σημαντική και για το λόγο ότι ανταποκρίνεται στην ανάγκη διασύνδεσης του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας με το Εθνικό Σύστημα Υγείας, **ανάγκη την οποία είχε υπογραμμίσει και η Ο.Κ.Ε. στη σχετική Γνώμη ήδη από το 1998**¹³.

¹² Το Προσχέδιο αυτό αργότερα ψηφίσθηκε και δημοσιεύθηκε ως Νόμος 2646/1998.

¹³ Βλ. Γνώμη υπ' αριθμ. 16, σελ. 11-12.

Για να λειτουργήσει όμως στην πράξη η νέα αυτή διάρθρωση του συστήματος θα πρέπει να εκπληρωθούν **ορισμένες βασικές προϋποθέσεις**:

- α.** Το σύστημα δεν πρέπει να δίνει μονόπλευρα έμφαση στην ιατρική πλευρά της κοινωνικής φροντίδας. Το γεγονός ότι η διοίκηση των μονάδων ανατίθεται στα ήδη υφιστάμενα ΠΕ.Σ.Υ., όργανα που έχουν συσταθεί για τις ανάγκες του Εθνικού Συστήματος Υγείας δημιουργεί εύλογους φόβους για ένα ιατροκεντρισμό του συστήματος. Για το λόγο αυτό, όπως θα εξειδικευθεί και στις κατ' άρθρον παρατηρήσεις, θα πρέπει να γίνουν αναγκαίες τροποποιήσεις στη σύνθεση του Δ.Σ. του ΠΕ.Σ.Υ. και στη διευθυντική του στελέχωση.
- β.** Πρέπει να αντιμετωπισθεί το θέμα της αλληλοεπικάλυψης αρμοδιοτήτων στο χώρο της κοινωνικής φροντίδας. Σήμερα, στο θέμα αυτό εμπλέκονται τουλάχιστον τρία Υπουργεία (Υγείας και Πρόνοιας, Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και Παιδείας) με αποτέλεσμα να μην είναι δυνατή η χάραξη μιας σφαιρικής πολιτικής. Ο επιτελικός ρόλος θα πρέπει να δοθεί σε ένα Υπουργείο (και αυτό θα πρέπει να είναι μάλλον το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας) το οποίο θα συντονίζει όλες τις επί μέρους προσπάθειες, ανεξάρτητα με το από πού αυτές προέρχονται.
- γ.** Πρέπει να προβλεφθεί η ενεργός ανάμιξη των κοινωνικών φορέων στην χάραξη και την υλοποίηση της κοινωνικής φροντίδας, στο βαθμό που αυτή αποσκοπεί στην κοινωνική επανένταξη και απασχόληση των ατόμων. Έτσι κρίνεται απαραίτητη η συμμετοχή εκπροσώπων των εργοδοτών, των εργαζομένων και των λοιπών φορέων στο Δ.Σ. του Ε.ΣΥ.Κ.Φ.
- δ.** Ανάμεσα στις πρώτες προτεραιότητες των ΠΕ.Σ.Υ. θα πρέπει να είναι η ενοποίηση των δημόσιων φορέων παροχής προσωπικών κοινωνικών υπηρεσιών ανάλογα με τις ομάδες πληθυσμού που εξυπηρετούν και τις γεωγραφικές περιφέρειες στις οποίες δραστηριοποιούνται.
- ε.** Περαιτέρω προώθηση της μεταβίβασης προνοιακών αρμοδιοτήτων από την κεντρική διοίκηση στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης. Πρόκειται για ένα κοινό γνώρισμα των μεταρρυθμιστικών στρατηγικών στα περισσότερα Ευρωπαϊκά κράτη (εντασσόμενο στην ευρύτερη αρχή της επικουρικότητας), που συνοδεύεται από γενικότερες χρηματοδοτικές παρεμβάσεις για να κατοχυρωθεί η ενιαία κάλυψη του πληθυσμού.
- στ.** Είναι ανάγκη να θεσμοθετηθεί ένας Χάρτης Ποιότητας των Κοινωνικών Υπηρεσιών, που θα καθορίζει τα επίπεδα (standards of services) των υπηρεσιών προς συγκεκριμένες ομάδες στόχους, εξειδικεύοντας δείκτες και κριτήρια αξιολόγησής τους από ανεξάρτητες διοικητικές αρχές.
- ζ.** Υπάρχει ανάγκη συντονισμού των τριών οργάνων που ιδρύονται σε εθνικό επίπεδο, δηλαδή του Ε.ΣΥ.Κ.Φ., του Ε.ΚΑ.Κ.Β. και του Παρατηρητηρίου. Ένα βήμα προς αυτήν την κατεύθυνση θα είναι να προβλεφθεί ότι οι Πρόεδροι του Ε.Κ.Α.Κ.Β. και του Παρατηρητηρίου μετέχουν *ex officio* στο Δ.Σ. του Ε.ΣΥ.Κ.Φ.
- η.** Το Ε.ΣΥ.Κ.Φ. θα πρέπει να συντάσσει μία ετήσια έκθεση για την κατάσταση της κοινωνικής φροντίδας στην Ελλάδα την οποία θα υποβάλει στον Υπουργό Υγείας και Πρόνοιας και στην συνέχεια θα δίδεται στη δημοσιότητα για να αποτελέσει αντικείμενο δημόσιου διαλόγου.
- θ.** Πρέπει να προβλεφθεί η συμμετοχή των εκπροσώπων των χρηστών του συστή-

ματος κοινωνικής πρόνοιας σε κάθε μονάδα του. Η πρόταση αυτή εξειδικεύεται στις κατ' άρθρον παρατηρήσεις.

ια. Βασική επίσης είναι η ανάγκη για αποτελεσματική διοίκηση των μονάδων παροχής υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας, κάτι που μπορεί να διασφαλισθεί μέσα από την εφαρμογή του θεσμού του "Διοικητή" ("manager") (κατά τα πρότυπα του Ε.Σ.Υ.) και στις μεγάλες μονάδες παροχής υπηρεσιών κοινωνικής πρόνοιας.

ιβ. Το Σχέδιο Νόμου, όπως και κάθε Σχέδιο που επιχειρεί μία σημαντική θεσμική μεταρρύθμιση σε ένα ολόκληρο τομέα κοινωνικής πολιτικής, θα πρέπει να συνοδεύεται από σχέδιο δράσης (action plan) για το ορατό μέλλον με συγκεκριμένα χρονοδιαγράμματα, πόρους και στόχους. Οι μεταρρυθμίσεις του παρελθόντος στον τομέα αυτό έπασχαν από την έλλειψη σαφούς προοπτικής ως προς την πολιτική που θα καλούνταν να υλοποιήσουν τα δημιουργούμενα όργανα και βέβαια τους διαθέσιμους πόρους.

ιγ. Η κοινωνική πρόνοια δεν αφορά μόνο μια ομάδα πληθυσμού αλλά όλες όσες έχουν προβλήματα κοινωνικής και οικονομικής ενσωμάτωσης. Υπό το πρίσμα αυτό, κρίνεται αρνητικά η επιλογή του νομοθέτη να περιορίσει το αντικείμενο του Εθνικού Παρατηρητηρίου μόνο στα άτομα με αναπηρίες. Η σχετική ερευνητική δραστηριότητα του Παρατηρητηρίου θα πρέπει να καλύπτει και άλλες ομάδες στόχους όπως παιδιά, μονογονεϊκές οικογένειες, άστεγοι, πρόσφυ-

γες, μετανάστες κ.λπ. Δεν παραβλέπει κανείς ότι το πεπερασμένο των πόρων θα επιβάλει στην πράξη κάποιες ιεραρχίες και προτεραιότητες αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι ο ίδιος ο νομοθέτης θα πρέπει να περιορίσει το αντικείμενο του Παρατηρητηρίου.

ιδ. Το Σ/Ν δεν θίγει το κρίσιμο ζήτημα της εποπτείας των Ν.Π.Ι.Δ. (κερδοσκοπικών και μη) που λειτουργούν στον χώρο της κοινωνικής φροντίδας, και των οποίων οι συνθήκες λειτουργίας δεν είναι πάντα ικανοποιητικές. Θα πρέπει να εξετασθεί η δυνατότητα να υπαχθεί η εποπτεία τους στα οικεία ΠΕ.Σ.Υ., με την προϋπόθεση βέβαια ότι τα ΠΕ.Σ.Υ. θα στελεχωθούν με το αναγκαίο εποπτικό προσωπικό.

Πριν υπεισέλθει στις Κατ' Άρθρον Παρατηρήσεις, η Ο.Κ.Ε. επιθυμεί να τονίσει ότι το υπό κρίση Σχ/Ν δεν θίγει ένα ιδιαίτερα κρίσιμο ζήτημα το οποίο θα πρέπει να αποτελέσει αυτόνομο αντικείμενο διαλόγου και προβληματισμού : τη σύνδεση μεταξύ κοινωνικής πρόνοιας και απασχόλησης. Μία ολοκληρωμένη πολιτική για την κοινωνική φροντίδα έχει ένα αυτονόητο στόχο : τη δια μέσου και της επαγγελματικής αποκατάστασης διευκόλυνση της συμμετοχής στο κοινωνικό γίνεσθαι των ατόμων που είναι δέκτες της κοινωνικής φροντίδας. Το θέμα αυτό δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο ενός μεμονωμένου Σχ/Ν αλλά απόρροια ενός ευρύτατου διαλόγου με τη συμμετοχή των κοινωνικών φορέων και των άμεσα εμπλεκόμενων ομάδων και όπου θα διερευνηθούν συνολικά όλες οι διαστάσεις του προβλήματος: προνοιακές, ιατρικές και επαγγελματικές¹⁴.

¹⁴ Βλ. και σχετικές παρατηρήσεις/προτάσεις που διατυπώνονται στην προαναφερθείσα Γνώμη της Ο.Κ.Ε. για το EQUAL (No. 68).

Ε. ΚΑΤ' ΑΡΘΡΟΝ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Άρθρο 1

Περιφερειακή Συγκρότηση του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας

Με το άρθρο αυτό υπάγονται συγκεκριμένα Ν.Π.Δ.Δ. καθώς και οι αποκεντρωμένες και περιφερειακές μονάδες του Εθνικού Οργανισμού Κοινωνικής Φροντίδας στο ΠΕ.Σ.Υ. της περιφέρειας όπου έχουν την έδρα τους.

Άποψη της Ο.Κ.Ε.: Προτείνεται να συμπληρωθεί η ονομασία των ΠΕ.Σ.Υ. σε ΠΕ.Σ.Υ.Π. δηλαδή σε Περιφερειακά Συστήματα Υγείας και Πρόνοιας. Η διεύρυνση των αρμοδιοτήτων προκειμένου να περιληφθεί και η Πρόνοια θα πρέπει να αποτυπωθεί και σε επίπεδο ονομασίας.

Παρ. 6: Μεταξύ άλλων, προβλέπεται η δυνατότητα ίδρυσης νέων μονάδων παροχής υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας με Π.Δ. μετά από γνώμη του οικείου ΠΕ.Σ.Υ.

Άποψη της Ο.Κ.Ε.: Καλό θα ήταν να εκπονείται και μελέτη βιωσιμότητας, με ευθύνη της Γενικής Γραμματείας Πρόνοιας ή, εναλλακτικά, του οικείου ΠΕ.Σ.Υ.

Παρ. 10: Προβλέπεται η σύσταση 200 θέσεων για την κάλυψη αναγκών στελεχώσης των Κ.Ε.Κ.Υ.Κ.Α.Μ.Ε.Α. και ορισμένων ακόμα, κατονομαζόμενων στη διάταξη, μονάδων παροχής υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας, χωρίς να προσδιορίζονται οι κατηγορίες, οι κλάδοι και οι ειδικότητες.

Άποψη της Ο.Κ.Ε.: Μη έχοντας στη διάθεση της σχετική μελέτη για τις ανάγκες ανά μονάδα, κατηγορία, κλάδο και ειδικότητα εργαζομένων, η Ο.Κ.Ε. δεν είναι σε θέση να αξιολογήσει την επάρκεια της σχετικής νομοθετικής πρόβλεψης. Τέτοιες διατάξεις θα πρέπει να συνοδεύονται από παρουσίαση των ανά μονάδα αναγκών.

Άρθρο 3

Αναδιοργάνωση της Κεντρικής Υπηρεσίας των ΠΕ.Σ.Υ.

Παρ. 1: Μεταξύ άλλων, προβλέπεται η σύσταση αυτοτελούς Τμήματος Κοινωνικών Υπηρεσιών σε κάθε ΠΕ.Σ.Υ. που υπάγεται απευθείας στον Πρόεδρο του ΠΕ.Σ.Υ., ο οποίος μπορεί να μεταβιβάζει τις σχετικές αρμοδιότητες στον Αναπληρωτή Γενικό Διευθυντή του ΠΕ.Σ.Υ.

Α' Άποψη: Η ρύθμιση δεν κρίνεται επαρκής καθώς η συνύπαρξη σε ένα πρόσωπο (είτε αυτός είναι ο Πρόεδρος είτε ο Αναπληρωτής Γενικός Διευθυντής) αρμοδιοτήτων που αφορούν τόσο την Υγεία όσο και την Πρόνοια, ενέχει τον κίνδυνο να δοθεί προτεραιότητα στον τομέα της Υγείας, δεδομένου άλλωστε ότι τα ΠΕ.Σ.Υ. και η επιλογή των διευθυντικών τους στελεχών έχει γίνει μέχρι στιγμής με σημεία αναφοράς τον τομέα της Υγείας και μόνο.

Προτείνεται να καθιερωθεί σε κάθε ΠΕ.Σ.Υ. θέση Αναπληρωτή Γενικού Διευθυντή με αποκλειστικό αντικείμενο τον τομέα της Πρόνοιας.

Β' Άποψη: Θα πρέπει να αφεθεί στον Πρόεδρο του κάθε ΠΕ.Σ.Υ. να κρίνει εάν πράγματι είναι αναγκαία η κατ' αποκλειστικότητα ανάθεση της αρμοδιότητας για την κοινωνική φροντίδα στον Αναπληρωτή Γενικό Διευθυντή. Ο Πρόεδρος είναι σε θέση να γνωρίζει καλύτερα το αν συντρέχει κάποιος λόγος για μια τέτοια ανάθεση.

Πέραν αυτού, αρνητικά αξιολογείται και το ότι δεν διευρύνεται η σύνθεση του Δ.Σ. του ΠΕ.Σ.Υ. ώστε να μπορέσει αυτό να ανταπεξέλθει στην αποστολή που τώρα του ανατίθεται. Υπενθυμίζεται ότι ο Ν. 2889/2001 προέβλεψε τη σύνθεση του Δ.Σ. με δεδομένο ότι το ΠΕ.Σ.Υ. δραστηριοποιείται στο χώρο και μόνο της Υγείας. Θα πρέπει να προστεθεί στη σύνθεση και ένα

άτομο υποδεικνυόμενο από την Ε.Σ.Α.Ε.Α. και ένα άτομο από το χώρο των κοινωνικών λειτουργών. Επίσης, μεταξύ των τεσσάρων προσώπων με ιδιαίτερη επιστημονική και κοινωνική δραστηριότητα, θα πρέπει να περιλαμβάνεται και τουλάχιστον ένα που θα προέρχεται από το χώρο της πρόνοιας.

Παρ. 3: Προβλέπεται η σύσταση σε κάθε ΠΕ.Σ.Υ. 2 θέσεων ΠΕ κλάδου Ψυχολόγων και 2 θέσεων ΠΕ κλάδου Κοινωνικής Διοίκησης κατεύθυνσης Κοινωνικής Εργασίας καθώς και 2 θέσεων ΠΕ διοικητικού/οικονομικού. Επίσης, προβλέπεται η σύσταση 4 θέσεων κλάδου ΤΕ Κοινωνικής Εργασίας.

Άποψη της Ο.Κ.Ε.: Δεδομένου ότι η αποτελεσματικότητα του συντονιστικού/εποπτικού ρόλου του ΠΕ.Σ.Υ. θα κριθεί κυρίως στο διοικητικό τομέα, κρίνεται η αναγκαία και η σύσταση δύο θέσεων ΤΕ Διοίκησης Μονάδων Υγείας και Πρόνοιας, τομέας στον οποίο πάσχει το σημερινό σύστημα υγείας και πρόνοιας στη χώρα μας.

Παρ. 6: Μεταξύ άλλων, καθορίζονται οι αρμοδιότητες του Επιστημονικού Συμβουλίου για θέματα Κοινωνικής Φροντίδας που συνιστάται σε κάθε ΠΕ.Σ.Υ.

Άποψη της Ο.Κ.Ε.: Οι αρμοδιότητες είναι πολύ γενικά διατυπωμένες. Θα πρέπει να υπάρξει ειδική αναφορά στις αρμοδιότητες που ασκούνται από το Επιστημονικό Συμβούλιο σε σχέση με τις αρμοδιότητες του Δ.Σ. του ΠΕ.Σ.Υ. (π.χ. χάρτης πρόνοιας, χωροταξική κατανομή κ.λπ.). Οι σχετικές γνωμοδοτήσεις θα πρέπει να ζητούνται υποχρεωτικά (αν και όχι δεσμευτικά) πριν αποφασίσει σχετικά το Δ.Σ.

Άρθρο 4

Διοίκηση των αποκεντρωμένων μονάδων κοινωνικής φροντίδας

Παρ. 1: Προβλέπονται ως όργανα διοίκησης των αποκεντρωμένων μονάδων κοινωνικής φροντίδας ο Πρόεδρος και η Επιτροπή Διοίκησης.

Άποψη της Ο.Κ.Ε.: Η θέση του Προέδρου για τις μονάδες που αφορούν τουλάχιστον 100 περιθαλπτόμενα άτομα θα πρέπει να έχει τις προδιαγραφές Διοικητή (μάνατζερ) κατά τα πρότυπα των μονάδων του Ε.Σ.Υ. και με εξειδίκευση στην οργάνωση και διαχείριση κοινωνικών υπηρεσιών.

Άρθρο 5 Άνευ Τίτλου

Με το άρθρο αυτό καταργείται ο Εθνικός Οργανισμός Κοινωνικής Φροντίδας.

Άποψη της Ο.Κ.Ε.: Η κατάργηση ενός οργανισμού του οποίου η σύσταση προβλέφθηκε με νόμο μόλις πριν από 3 χρόνια και ο οποίος ποτέ δεν λειτούργησε πλήρως ούτε απορρόφησε τις τρεις μονάδες που προβλεπόταν (Κέντρο Βρεφών “Η ΜΗΤΕΡΑ”, τον Ε.Ο.Π. και το ΠΙΚΠΑ), θα πρέπει να αιτιολογηθεί πλήρως στην αιτιολογική έκθεση προκειμένου να αξιολογηθεί.

Άρθρο 6 Εθνικό Κέντρο Άμεσης Κοινωνικής Βοήθειας

Προβλέπεται η μετατροπή σε Ν.Π.Δ.Δ. του Εθνικού Κέντρου Άμεσης Κοινωνικής Βοήθειας που είχε συσταθεί με το Ν. 2646/1998 ως αποκεντρωμένη μονάδα του Ε.Ο.Κ.Φ. Διοικείται από Πρόεδρος και 5μελές Δ.Σ. Ο Πρόεδρος και ο Αντιπρόεδρος ορίζονται από τον Υπουργό Υγείας και Πρόνοιας, μεταξύ των μελών του Δ.Σ.

Άποψη της Ο.Κ.Ε.: Θα πρέπει να προβλεφθεί και η θέση Γενικού Διευθυντή ο οποίος θα επιλέγεται με τα προσόντα και τις διαδικασίες των Διοικητών (Μάνατζερ) των νοσοκομείων, όπως περιγράφονται στο Ν. 2889/2001 για τα ΠΕ.Σ.Υ.

Άρθρο 7 Εθνικό Συμβούλιο Κοινωνικής Φροντίδας

Παρ. 1 και 3: Προβλέπεται η μετατροπή σε Ν.Π.Δ.Δ. του Ε.ΣΥ.Κ.Φ. που είχε ιδρυθεί

με το Ν. 2646/1998. Διοικείται από 11μελές Δ.Σ. Ο Πρόεδρος και ο Αντιπρόεδρος ορίζονται από τον Υπουργό Υγείας και Πρόνοιας, μεταξύ των μελών του Δ.Σ.

Άποψη της Ο.Κ.Ε.: Για τους λόγους που αναφέρονται και στη Γενική Αξιολόγηση, θα πρέπει να προβλεφθεί η συμμετοχή εκπροσώπων των κοινωνικών φορέων (εργοδότες, εργαζόμενοι και λοιποί φορείς) στο Δ.Σ.

Παρ. 2: Μεταξύ των σκοπών του Ε.ΣΥ.Κ.Φ. αναφέρεται και η ανάπτυξη επιστημονικής έρευνας. Με δεδομένη την πρόταση της Ο.Κ.Ε. για τη διεύρυνση του αντικείμενου του Παρατηρητηρίου, θα πρέπει αυτή η αρμοδιότητα να καταργηθεί ώστε αφ' ενός να μην υπάρχουν αλληλεπικαλύψεις αρμοδιοτήτων και αφ' ετέρου να διασφαλισθεί ότι η έρευνα θα είναι ανεξάρτητη από σκοπιμότητες. Παράλληλα, θα πρέπει να προβλεφθεί ότι κάθε χρόνο θα συνάπτεται προγραμματική σύμβαση μεταξύ Ε.ΣΥ.Κ.Φ. και Παρατηρητηρίου με την οποία το δεύτερο θα αναλαμβάνει να συντάσσει ερευνητικές μελέτες για λογαριασμό του πρώτου.

Άρθρο 9 **Εθνικό Παρατηρητήριο Ατόμων με Αναπηρίες**

Προβλέπεται η ίδρυση, υπό τη μορφή Ν.Π.Ι.Δ., Εθνικού Παρατηρητηρίου Ατόμων με Αναπηρίες.

Άποψη της Ο.Κ.Ε.: Κατ' αρχήν, ως προς το αντικείμενό του, ισχύει η παρατήρηση στο κεφάλαιο της Γενικής Αξιολόγησης. Επίσης, υπενθυμίζεται η παρατήρηση για τη σύνταξη ετήσιας έκθεσης.

Παρ. 6: Προβλέπεται η στελέχωση των υπηρεσιών του Παρατηρητηρίου με απόσπαση προσωπικού από το Δημόσιο και τον ευρύτερο Δημόσιο Τομέα. Η απόσπαση μπορεί να διαρκεί ως 2 έτη.

Άποψη της Ο.Κ.Ε.: Η Ο.Κ.Ε. έχει και κατά το παρελθόν επικρίνει την τακτική της στελέχωσης νέων υπηρεσιών που χρήζουν εξειδικευμένου προσωπικού με αποσπάσεις¹⁵. Η λύση αυτή δεν είναι αποτελεσματική γιατί δεν δημιουργεί συνθήκες συνέχειας στον οργανισμό ενώ παράλληλα, η πείρα δείχνει ότι οι αποσπώμενοι δεν συγκεντρώνουν τα αναγκαία ποιοτικά χαρακτηριστικά.

Ο ίδιος ο Νόμος θα πρέπει να προβλέψει ένα ορισμένο αριθμό θέσεων Ειδικού Επιστημονικού Προσωπικού καθώς και ένα ελάχιστο αριθμό διοικητικού προσωπικού. Ειδικά ως προς το διοικητικό προσωπικό, θα μπορούσε να προβλεφθεί η δυνατότητα συμπληρωματικής απόσπασης προσωπικού.

Άρθρο 10 **Προγραμματικές Συμβάσεις** **Ειδικά Προγράμματα**

Προβλέπεται η δυνατότητα σύναψης προγραμματικών συμβάσεων μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων. Με υπουργική απόφαση καθορίζονται τα κριτήρια, οι όροι και κάθε σχετική λεπτομέρεια.

Άποψη της Ο.Κ.Ε.: Πριν την έκδοση των αποφάσεων αυτών, θα πρέπει να ζητείται γνωμοδότηση του Ε.ΣΥ.Κ.Φ.

Επίσης, θα πρέπει να προστεθούν και οι κοινοτικοί πόροι στις πηγές χρηματοδότησης των προγραμματικών συμβάσεων.

Άρθρο 11 **Λοιπές διατάξεις**

Παρ. 4: Η δεκαήμερη προθεσμία που τίθεται προκειμένου να ελέγξει το ΑΣΕΠ την προκήρυξη είναι ανεπαρκής, καθώς μάλιστα η έλλειψη σχετικής απάντησης δημιουργεί τεκμήριο αποδοχής.

Θα πρέπει να αυξηθεί η προθεσμία.

Ο Πρόεδρος της Ο.Κ.Ε. **Καθηγητής ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΙΝΤΗΣ**

¹⁵ Γνώμη υπ' αριθμ. 51 επί του Σχ/Ν "Σώμα Επιθεωρητών Υπηρεσιών Υγείας και Πρόνοιας (Σ.Ε.Υ.Υ.Π.) και άλλες διατάξεις" (Δεκέμβριος 2000), σελ. 51.

Στην Ολομέλεια της 6^{ης} Φεβρουαρίου 2002 παρέστησαν τα κάτωθι Μέλη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής:

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Καθηγητής Ανδρέας Κιντής

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΙ

Πολίτης Δημήτρης
Γ.Σ.Ε.Ε.

Λιόλιος Νικόλαος
Μέλος Δ.Σ. ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ.

Κυριαζής Δημήτριος
πρώην Πρόεδρος Σ.Ε.Β.

Α΄ ΟΜΑΔΑ

Αβραμίδης Νικόλαος
Μέλος Δ.Σ. Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.

Ρερρές Κυριάκος
Γενικός Διευθυντής
Πανελληνίας Ομοσπονδίας Ξενοδόχων
σε αναπλήρωση του
Καλλίγερου Γεράσιμου
Γενικού Γραμματέα Π.Ο.Ξ.

Ζούλοβιτς Μαργαρίτα
Εκπρόσωπος Ε.Σ.Ε.Ε.

Κεφάλας Χαράλαμπος
Εκπρόσωπος Ε.Σ.Ε.Ε.

Μαστρογιάννης Αναστάσιος
Μέλος Δ.Σ. Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.

Παπαδημητρίου Ιωάννης
Β' Αναπλ. Γενικός Γραμματέας
Δ.Σ. Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.
σε αναπλήρωση του
Μότσου Γεωργίου
Προέδρου Δ.Σ. Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.

Σκορίνης Νικόλαος
Α' Αντιπρόεδρος Δ.Σ. Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.

Τσατήρης Γεώργιος
Νομικός Σύμβουλος
Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών

Χαντζαρίδης Κωνσταντίνος
Εκπρόσωπος Ε.Σ.Ε.Ε.

Χασιώτης Νικόλαος
Εκπρόσωπος Ένωσης
Ελλήνων Εφοπλιστών

Β΄ ΟΜΑΔΑ

Αυγητίδης Ελευθέριος
Γ.Σ.Ε.Ε.

Βουλγαράκης Δημήτρης
Γ.Σ.Ε.Ε.

Γκούβερη Ρέα
Γ.Σ.Ε.Ε.

Κόλλιας Κωνσταντίνος
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Κωνσταντινίδης Ιωάννης
Γ.Σ.Ε.Ε.

Λαιμός Στέφανος
Γ.Σ.Ε.Ε.

Μίχας Ιωάννης
Γ.Σ.Ε.Ε.

Παπαντωνίου Κωνσταντίνος
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Αποστολόπουλος Αναστάσιος
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.
σε αναπλήρωση του
Παπασπύρου Σπύρου
Προέδρου Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Μπάρολος Αλέξανδρος
Γ.Σ.Ε.Ε.

σε αναπλήρωση του
Πολυζωγόπουλου Χρήστου
Προέδρου Γ.Σ.Ε.Ε.

Σκαρμούτσος Διονύσιος
Γ.Σ.Ε.Ε.

Γ΄ ΟΜΑΔΑ

Αλεξόπουλος Παναγιώτης
Πρόεδρος Οικονομικού
Επιμελητηρίου Ελλάδος

Γιατράκος Νικόλαος
Αναπληρωτής Δήμαρχος Αθηναίων

Γωνιωτάκης Γεώργιος
Πρόεδρος Δ.Σ. ΓΕ.Σ.Α.Σ.Ε.

Πίττας Ιωάννης
Α' Αντιπρόεδρος Δ.Σ. ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ.
σε αναπλήρωση του
Καραμίχα Τζανέτου
Προέδρου Δ.Σ. ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ.

Κοιμήσης Απόστολος
Γενικός Γραμματέας Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.

Κουρνιακός Στέλιος
Μέλος Δ.Σ. ΓΕ.Σ.Α.Σ.Ε.

Λίτσος Φώτης
Μέλος Δ.Σ. ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ.

Λαζαρίδης Χαράλαμπος
Πρόεδρος Δ.Σ. ΚΕ.Π.ΚΑ.

Τσανικλίδης Φώτης
Εκπρόσωπος Γεωτεχνικού
Επιμελητηρίου Ελλάδος

ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Γρηγόριος Παπανίκος

ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ & ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΤΗΣ Ο.Κ.Ε.

Για κάθε πληροφορία σχετικά με το έργο και τη λειτουργία της Ο.Κ.Ε. είναι στη διάθεσή σας το Τμήμα Δημοσίων & Διεθνών Σχέσεων της Επιτροπής, υπό τη διεύθυνση της κας Μάρθας Θεοδώρου.

Τηλ.: (210) 9249510-2, Fax: (210) 9249514, e-mail: iproke@otenet.gr